

Pregled udžbenika u Sarajevo

Ko-predsjedavajući Sarajevske radne grupe za obrazovanje, Ian Martin, Zamjenik Visokog predstavnika za ljudska prava, i Gabriele Mazza, Šef odjela za obrazovanje Vijeća Evrope, su veoma zabrinuti nedavnim izvještajima u štampi o pregledu udžbenika koji se vrši na osnovu Sarajevske deklaracije.

Lokalni mediji su na neprofesionalan način, uz samo nekoliko izuzetaka, proveli kampanju dezinformisanja, koja bi se čak mogla nazvati i kampanjom klevetanja, zasnovanom na pristrasnim, djelimičnim ili jednostavno pogrešnim informacijama čiji je očigledni cilj da se zbuni i uznemiri javnost. Nigdje na primjer, nije sugerisano da se riječ "zločin" ukloni iz svih udžbenika i zamjeni riječju "greška". Ova sugestija se odnosi na jednu rečenicu u jednom udžbeniku koji obrađuje gramatička pravila za učenike osmog razreda. Također, UNESCO (Organizacija za obrazovanje, nauku i kulturu Ujedinjenih nacija) ne pokušava da izda direktive nastavnicima šta da predaju u sarajevskim školama.

Cilj Sarajevske deklaracije je da ojača ulogu glavnog grada Bosne i Hercegovine "kao modela suživota i tolerancije za cijelu zemlju". Pod poglavljem koje se tiče pitanja obrazovanja, Deklaracija precizira da će "sarajevski organi nadležni za pitanja obrazovanja, pod supervizijom Radne grupe za obrazovanje, napraviti spisak i pregled svih udžbenika koji se trenutno upotrebljavaju ... i osigurati da oni udžbenici za koje se ocijeni da doprinose etničkoj mržnji i netoleranciji što prije budu povučeni iz škola."

Nakon usvajanja Sarajevske deklaracije u februaru, Sarajevska radna grupa za pitanja obrazovanja (SEWG) uspostavljena je u saradnji sa sarajevskim organima vlasti koji su zaduženi za obrazovanje. SEWG uključuje oko 20 članova i posmatrača koji predstavljaju sarajevske organe vlasti nadležne za pitanja obrazovanja, međunarodne i ne-vladine organizacije i lokalnu

zajednicu, uključujući i manjinske grupe. Kako bi obavila pregled udžbenika, ova grupa je osnovala podgrupu koja je zadužena za analiziranje udžbenika historije, jezika i književnost, geografije, poznavanja prirode i društva, likovne i muzičke kulture koji se koriste u osnovnim i srednjim školama. Podgrupu sačinjavaju lokalni nastavnici i stručnjaci za obrazovanje te predstavnici kantonalnog Ministarstva obrazovanja, UNESCO-a i OHR-a.

Članovi podgrupe su raspravljali i jednoglasno usaglasili svoje rezultate pregleda i predstavili ih u privremenom izvještaju, koji je podržan i prihvaćen principijelno od strane SEWG. Rezultati pregleda navode cijeli tekst ili pojedinačne paragrafe, rečenice i riječi koje bilo direktno ili indirektno promovisu etničku mržnju i netoleranciju. Očigledno je da ovakvi rezultati pregleda mogu biti shvaćeni jedino u kontekstu u kojem su pronađeni.

Kako bi pomogli kantonalnom Ministarstvu obrazovanja u implementaciji pomenutih rezultata, SEWG je uspostavila Radnu Grupu za implementaciju (Implementation Task Force). Ovom Grupom predsjedava UNESCO i ona se sastoji od stručnjaka za pojedine predmete koji su iz Pedagoškog instituta. Zadatak ove Grupe je da pronađe odgovarajuća rješenja o načinu provođenja najhitnijih (ako ne i svih) rezultata pregleda pomenutih u privremenom izvještaju; na primjer da li je potrebno zacrniti riječ ili paragrafe u udžbenicima ili izdati dodatne informacije za nastavnike. Nakon dogovora o rješenjima, ona su popisana u izvještajima o udžbenicima za svaki predmet pojedinačno, koja su potpisani od strane predstavnika UNESCO-a kao predsjedavajućeg grupe i stručnjaka za tu oblast.

Izvještaji koji su do sada završeni predani su na odobrenje i potpis direktoru Pedagoškog Zavoda i kantonalnom Ministru obrazovanja. Nakon odobrenja, kantonalni Ministar obrazovanja treba izdati instrukcija svim javnim školama u Sarajevu. Međutim, izvještaj koji se odnosi na udžbenike za jezik i književnost je objavljen prije nego što su kantonalni Ministar

i Direktor Pedagoškog instituta imali priliku da ga potpišu i potvrde. Tvrdnje koje su se pojavile u medijima da je ovaj izvještaj objavljen od strane UNESCO-a su netačne.

Kantonalni Ministar je sada ovo pitanje uputio kantonalnoj Vladi koja ga trenutno razmatra. Da bi se ispunile obaveze iz Sarajevske deklaracije od najveće je važnosti da Kantonalni organi vlasti u potpunosti podrže proces pregleda udžbenika koji je u toku..

Proces pregleda udžbenika u Kantonu Sarajevo se ne odvija izolovano. On je podržan međuentitetskim projektom pregleda udžbenika, koji koordinira OHR. Ministri obrazovanja iz oba Entiteta su se saglasili da izvrše uzajamni pregled udžbenika. Ti udžbenici obuhvataju iste predmete kao i udžbenici koji se pregledaju u Sarajevu, i njihova analiza ima isti cilj – identifikacija i uklanjanje elemenata koji mogu podstaknuti netoleranciju i etničku mržnju. Ovaj proces je već uveliko u toku, i uspostavljena je Nezavisna komisija sastavljena od predstavnika Vijeća Evrope i UNESCO-a u cilju rješavanja spornih slučajeva.

I pregled udžbenika u Sarajevu i pregled udžbenika na državnom nivou su od suštinskog značaja za stvaranje države koja je predviđena Dejtonskim mirovnim sporazumom: Bosne i Hercegovine u kojoj se svi njeni građani osjećaju potpuno prihvaćeni i poštovani, bez obzira na njihovo mjesto stanovanja i njihovu etničku pripadnost. Uspješno okončanje ovog poduhvata zahtijeva odgovorno ponašanje, razboritost i hrabrost svih koji su uključeni u ovaj proces, uključujući i medije.

Visoki predstavnik pozdravlja napredak koji je postignut u radu SEWG, i insistira da se ovoj Grupi pruži puna podrška te da se nastavi sa procesom pregleda udžbenika u duhu saradnje koja je do sada bila karakteristična za njen rad.